

NTP 2014-2023 Nordområdeutredningen, fase 1

Verksted for industri, Bodø 31.8 2010

Hva er galt/ kan gå galt?

Naturgrunnlag, ressurser, klima

- Ingen nye petroleums funn

Politikk, plan og rammebetingelser

- Negativ politisk utvikling i Russland
- Manglende politisk forståelse, ingen hører på industrien
- Dumpinganklager mot lakseindustrien
- For sterke miljøinteresser
- For mange offentlig ansatte
- Lave gasspriser gir staten dårlig råd
- Uklar minerallovgivning og prospekteringsaktivitet
- Restriktiv og tilfeldig tildeling av konsesjoner
- Manglende forutsigbarhet og langsiktighet
- For sterke verneinteresser/regimer hindrer utnyttelse eksisterende ressurser
- Fragmentert industripolitikk
- Dårlige rammebetingelser for nyetableringer og innovasjon
- Endrede arbeidsbetingelser (offshore rotasjon tillatt på landindustrien)

Marked, økonomiske trender

- Fall i gasspriser
- Stagnasjon i global økonomi
- Høye energipriser
- Dårlige leveringsbetingelser på kraft
- Mangel på muligheter til å tjene store penger
- Usikker markedsadgang (EU)
- Lang avstand til privat beslutningsmakt (investorer)
- Økende konkurranse fra Asia
- For mette og fornøyde for å utnytte mulighetene

Næringene (kapital, kompetanse, eierstruktur)

- Utflagging av prosessindustri
- Manglende kompetanseutvikling
- Manglende tilgang på kompetanse/utflytting av høykompetent arbeidskraft
- Mangel på kapital (spes internasjonalt)
- Skjevt styrkeforhold mellom ulike industrier (olje)
- For sterk fokus på eksport av gass heller enn å utnytte den lokalt
- For kort verdikjede i landsdelen
- For lite teknologisk forskning på det som gir verdiskapning i Nord-Norge
- Mangel på tilgang på kompetanse

Transport og infrastruktur

- Svak nordisk infrastruktur som vanskeliggjør samarbeid over landegrensene
- Manglende vilje til å investere i infrastruktur
- For dårlig persontransport tilbud til utlandet (dyrt og dårlig)

Hvilke faktorer anses som mest vesentlig fra sett fra deltakernes side?

Manglende langsiktighet og forutsigbarhet i rammebetingelser	-12 stemmer
Manglende politisk forståelse	- 8 stemmer
Manglende kompetent arbeidskraft	- 5 stemmer
Manglende investeringer i norsk infrastruktur	- 5 stemmer
For sterk fokus på gasseksport fremfor industriell utnyttelse regionalt:	4 stemmer
Utflagging av prosessindustri	- 3 stemmer

Dårlige rammebetingelser for nyskaping og innovasjon, stagnasjon i global økonomi, manglende industripolitikk og usikker markedsadgang (EU) fikk alle 2 stemmer.

Visjoner fram mot 2040

Naturgrunnlag, ressurser, klima

Politikk, plan og rammebetingelser

- Politisk vilje til industriell bruk av gass
- Etablere et eget selskap for dette
- Mindre restriksjoner for bruk av ressurser
- Langsiktige rammebetingelser for kraftkrevende industri
- Bedre avskrivingsregler for industrien
- Attraktive bomiljøer for folk i Nord-Norge
- Økt kompetanse i ressursforvaltningen i Nord-Norge
- Politisk vilje til konsentrert satsning
- Etablering av et nasjonalt fond for forskning og utvikling
- Attraktive rammebetingelser for investeringer i en globalisert verden
- Offensiv og langsiktig industripolitikk som har minst like god som EU
- Utbygging av kraftlinjer på Nordkalotten
- Krav om lokale ringvirkninger ved utbygging gass
- Massiv satsing på prospektering
- Komplementær industriutvikling (Utnyttelse av termisk energi)
- Industrien utpekt som nøkkelfaktor/grunnlag for velferdssamfunnet

Marked, økonomiske trender

- Grønn energi gir ny vekst i leverandørindustrien

Næringene (kapital, kompetanse, eierstruktur)

- Anvendelse av ny teknologi i prosessindustrien
- Mer forskning (teknologisk) i Nord-Norge
- Etablere universitet i Nordland
- Forststøttet vekst i leverandørindustrien drevet av prosessindustrien
- Gass som energibærer for smelteverksindustrien
- Utvikling av verdens beste gasskraftverk
- Bedre samarbeid mellom industrien og videregående utdanning
- Teknologi for fangst av CO2 basert på mineraler
- Tiltak mot karbonlekkasje
- Hattfjelldal som tyngdepunkt for treindustrien i Nord

Transport og infrastruktur

- Dobbelspor på Ofotbanen
- Elektrifisering av Nordlandsbanen
- Samordning av transportløsninger på Nordkalotten
- Modernisering av E6
- Jernbane mellom Nikkel og Kirkenes
- Opprusting av stamvegnettet
- Fokus på øst-vest forbindelser (Sverige, Finland og Russland)
- Etablere en transportplan som ivaretar hele Barentsregionen
- Transportplanen ses i sammenheng med øvrige sektorer
- Etablere gassrør over til Sverige og Finland
- Infrastruktursatsing på havner som innsatsfaktor

Gruppe for energi og energianvendelse

Visjon for 2040:

Energileveringssikkerhet over hele landet ved utbygging av kapasitet og at dette ses i sammenheng med øvrige land på Nordkalotten. Utvikling av politiske holdninger som muliggjør bygging og vedlikehold av nett med minimale konflikter med miljøet.

Kraftpriser: Forutsigbar leveranse gir forutsigbare priser. Etableringen av et forutsigbart prisregime som medfører konkurransedyktige priser og reduserte flaskehalsen i nettet.

Økt utnyttelse av den foreliggende produksjon av vannkraft ved at det skjer en oppgradering av eksisterende nett. Krever et nett som er dimensjonert for dette. Utbygging av småkraftverk er et stort potensial, men det krever samarbeid mellom produsenter og linjeeiere.

Vind/Bio – Økt FOU samt at det gis tidsbegrenset støtte og avgiftsfritak, og det må gjøres med at nettet forsterkes. Biodrivstoff – Utbygging av leveranse/stasjoner/tilgjengelighet. Dette krever at statens bidrar med stimulering til infrastrukturen.

Energieffektivisering: Bedre utnyttelse av overskuddsenergi og gjennomføring av enøk tiltak. Utnyttelse av overskuddskraft og gjennomføring av økt innovasjon. Bruk av fjern/spillvarme. Dette realiseres ved bedre avskrivningsregler, tilskudd, ENEVA?, skattefunn og FOU. Det fordrer etablering av et ledningsnett for fjernvarme og klyngetenkning.

Bedre utnyttelse av gassressursene krever rammebetingelser som setter industrien i stand til å utnytte potentialet. Det kan i denne sammenheng skje ved opprettelse av et etableringsfond som muliggjør distribusjon av gassen, og oppretting av et statlig selskap. Det må kartlegges muligheter og vises statlig/politisk vilje. Løsningen krever både båtfrakt og utbygging av rørledninger.

Gruppe for politikk, rammebetingelser og struktur

Visjon for 2040:

Norsk industripolitikk skal jobbe for at den globalt grønneste industrien ligger i Nord Norge.

Delvisjoner: Innen 2015 skal det være tverrpolitisk enighet om skatte, avgifts, avskrivnings og ordninger for investeringsstøtte som gjør det attraktivt for industrien og investorer å

favorisere investeringer som gjør den grønnere. Uten unntak må EUs regelverk for miljø, skatt, avskrivninger med mer legges til grunn for norsk regelverk slik at industriens konkurransevne ikke hemmes av særnorske vilkår. Fiskeindustrien har fått varig beskyttelse mot dumpinganklager gjennom fornyelse av fiskeriavtalen med EU.

Politiske virkemidler må favorisere oppbygging av klynger av spinn off eller komplementære industribedrifter rundt dagens eksisterende kjernevirksomheter.

Landbasert industriell anvendelse av petroleumsressurser i Nord Norge er sammen med driftsorganisasjoner lagt til landsdelen, fra 2020 hovedreglene i alle tildelinger av konsesjoner for petroleumsvirksomhet i Nordområdene.

Nord Norge er i 2040 best på fangst og gjenvinning av termisk energi fra industribedriftene

Realisering av visjonene:

Nord Norge får verdens grønneste industri gjennom å tilrettelegge for internasjonal og nasjonal kapitalinvesteringer gjennom vilkår som favoriserer investeringer i Grønn industri med tilliggende FOU, og infrastruktur. Sertifisert grønn kraft er tilgjengelig.

Det tas innen 2015 frem en bred stortingsmelding med fokus på teknologiindustrien i Nordområdene der retningen frem mot den globalt grønneste industrien trekkes opp. Det er innen 2013 utformet og igangsatt konkrete programmer for forskning, utvikling og kommersialisering av teknologi for energifangst blant de eksisterende bedriftene innen teknologiindustrien i Nord Norge.

Det er iverksatt et omfattende initiativ for å fremme bygging av industriklustere med utgangspunkt i eksisterende tyngre aktører. Disse aktørene skal ha forpliktet seg til å drive utvikling av ny industri som passer inn i klynger de utvikler rundt seg selv. I bytte for denne innsatsen skal de motta lettelse i arbeidsgiveravgift og ha adgang til fleksible avskrivningsregler for sin virksomhet.

Det skal bygges sterkere nettverk mellom kompetansemiljø i nord, bedrifter i nord, og internasjonale ledende fagmiljøer slik at den beste kompetansen er tilgjengelig for bedriftene og danner grunnlag for effektiv kompetanseutvikling lokalt.

Det etableres en systematisk metode for og institusjon som koordinerer behandling av søknader som involverer utvinning av mineraler, inngrep som følge av infrastrukturutvikling (vei, fly, bane, næringsarealer) slik at sakene behandles likt, avklaringer forligger innen en maks tidsfrist, og kvaliteten sikres.

Nødvendig infrastruktur

Mot 2040 ventes det at industriens produksjonsvolumer i landsdelen har økt med 300 % og at persontransporten i landsdelen er økt med 50 %. Da må følgende skje:

- a) Løse dagens etterslep i investeringer i infrastruktur for 1, vei, 2. jernbane (Nordlandsbanens kapasitet (automatisk togstopp)), Ofotbanens kvalitet (togstopp og lasteevne), Flyplassene kvalitet (endring av struktur, storflyplass i Rana, og ny flyplass i Bodø) og daglige flyavganger til utlandet. Bedre havner og farleder som server industriklustre.
- b) Industrimelding som peker på infrastrukturbehov utarbeides raskt og fremmes til politisk behandling

- c) Vei infrastruktur prioriteres, E6 først, med entydig krav om 90 km/t med unntak av i tunneler strekningen fra Nord Trd grense til Nordkjosbotn.
- d) Elektrifisere Nordlandsbanen og realisere automatisk togstopp
- e) Dobbelspor på Ofotbanen
- f) 2 daglige avganger til sentralt trafikk knutepunkt i Europa fra landsdelen.
- g) CO2 frikvoter tilsvarende kapasiteten for fornybar energi i Nord Norge gjøres tilgjengelig, i stede for dagens forbruksbaserte kvoter.
- h) Forbedringer som følge av energiøkonomisering i Industribedriftene må godkjennes som gevinster og må kunne benyttes til økt produksjon
- i) Lovverket for miljø og avskrivinger må til enhver tid speile EU regelverket slik at konkurranseulempen ikke oppstår

Gruppe for industriutvikling

Visjon: Bærekraftig, lønnsom og høyteknologisk industri som utvikler landsdelens ressurser (gass, malm, mineraler, fisk). Næringsklynger: må utvikles videre og bygge på etablerte og sterke miljøer.

Gass: Ilandføring i landsdelen, muliggjøring av ny industri, energibærer/innsatsfaktorer.

Grønt fokus: Vern må baseres på tilgang tilutnyttelse av ressursene

Globalt fokus: Gasskraft må utnyttes i Norge, og CO₂ må reduseres i utlandet
Karbonlekkasje!

Rammebetingelser: Utviklingen må baseres på langsiktighet.

Bolyst: Tilrettelegging for bosetting av unge i landsdelen (skole, fritid og reisemuligheter).
Det må gjennomføres en sentralisering av offentlige tjenester i regionen.

Transport: E6 er en sentral korridor sammen med gode havner og båttransport.

Behov for å settes fokus på tverrforbindelsene og se Nordkalotten under ett.

Videre må transportstøtteordningen endres slik at den samsvarer med fellesnordiske miljømål.

Oppsummering:

Det må satses på industriklynger som blir motorer i den fremtidige utviklingen, eksempel Mosjøen og Mo i Rana, Glomfjord, "Bodø og omegn", Narvik, Finnfjordbotn, Hammerfest og Kirkenes. 4 regioner – Helgeland, Salten, Ofoten og vestover, Midtroms, Nordre Nord-Norge.

Viktig å se ulik virksomhet i sammenheng for å få mest mulig optimal utvikling for regionene.